

Ημέρα της Εσπεράντο 2024: Για έναν κόσμο για όλες τις γλώσσες, και χωρίς γλωσσικές διακρίσεις

Το άρθρο 2 της διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δηλώνει ξεκάθαρα ότι: «Όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσα δικαιώματα και ελευθερίες, οι οποίες αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη, χωρίς να υπάρχει καμιά απολύτως διάκριση, ως προς το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.»

Αυτή η Διακήρυξη από μόνη της καταδικάζει ξεκάθαρα την στέρηση των γλωσσικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε λαούς, ομάδες, εθνότητες, αδύναμες μικρές κοινότητες, χωρίς πολιτική επιρροή, και επιβεβαιώνει θετικά την ανάγκη καταπολέμησης των γλωσσικών διακρίσεων.

Τι είναι η γλωσσική διάκριση; Συμβαίνει κάθε φορά που άνθρωποι πιο ισχυροί, με περισσότερο κύρος, πιο μορφωμένοι, πλουσιότεροι, χρησιμοποιούν τη δική τους μητρική γλώσσα για να μιλήσουν προς αλλόγλωσσους, οι οποίοι από τη μεριά τους προσπαθούν να καταλάβουν και να απαντήσουν, αν μπορούν, στην ξένη γι αυτούς γλώσσα. Πρόκειται για άδικη μεταχείριση των άλλων ανθρώπων, που είναι τόσο παλιά όσο και η δουλεία, η χαμηλή εκτίμηση των γυναικών, οι ατιμώρητες δολοφονίες των αδύναμων, η οικονομική εκμετάλλευση ανίσχυρων χωρών, ο ρατσισμός και άλλες παρόμοιες αθέμιτες πρακτικές.

Υπάρχει όμως μια διαφορά αυτής της διάκρισης σε σύγκριση με τις άλλες μορφές: η γλωσσική διάκριση συχνά δεν αναγνωρίζεται από εκείνους που την κάνουν, αλλά ακόμη και από αυτούς που την υφίστανται. Ο ίδιος ο ΟΗΕ, που είναι το μόνο σημείο διαλόγου που διαθέτει σήμερα ο πλανήτης μας, δεν εφαρμόζει πλήρως αυτό που εκφράζει η διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: την ισότητα όλων στο να κατανοούν και να κατανοούνται. Έχει κάποιες μεγάλες γλώσσες ως επίσημες, αλλά στην πραγματικότητα χρησιμοποιεί μόνο ορισμένες από αυτές τις μεγάλες για να μιλήσει στον κόσμο. Επομένως, τείνει να ακούει μόνο εκείνο το μικρό μέρος του κόσμου που είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτές τις μεγάλες γλώσσες. Είναι αυτός ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να κινητοποιηθούν οι πολίτες του κόσμου με σκοπό την επίτευξη λύσεων σε παγκόσμια σημαντικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα οι Στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ο διάλογος για το κλίμα, ή η αναζήτηση της ειρήνης;

Ορισμένοι εμβληματικοί Αφρικανοί πολιτικοί έχουν αναγνωρίσει ξεκάθαρα τη σχέση ανάμεσα στη χρήση των μητρικών γλωσσών και στην ανάπτυξη, όπως ο Julius Nyerere και ο Nelson Mandela, ο οποίος κάποτε είπε: “Αν μιλάς σε έναν άνθρωπο σε μια γλώσσα που καταλαβαίνει, μιλάς στο κεφάλι του, αλλά αν του μιλάς στη δική του γλώσσα, μιλάς στην καρδιά του.”

Και πρέπει να κινητοποιήσουμε τις καρδιές γύρω από τους στόχους του ΟΗΕ. Η λύση την οποία προτείνουν οι ομιλητές της ουδέτερης παγκόσμιας γλώσσας Εσπεράντο είναι ίσως υπόθεση του απώτερου μέλλοντος, ώστε εφαρμοστεί άμεσα σε μεγάλη κλίμακα, αξίζει όμως να ενδιαφερθούμε για αυτήν, γιατί είναι μια γλώσσα που δημιουργήθηκε έτσι ώστε καθένας να

δικαιούται να μιλά τη γλώσσα του στον τόπο του, χωρίς την πίεση των μεγάλων γλωσσών. Η Εσπεράντο δημιουργήθηκε για να μπορούν να επιζηήσουν όλες οι γλώσσες, και να μπορεί να διεξάγεται ο διάλογος μεταξύ των διαφορετικών γλωσσών χωρίς πίεση από τη μία ή από την άλλη, αλλά μέσα σε πνεύμα ισοτιμίας, χωρίς διακρίσεις.

Δεν σε καλούμε, με αφορμή τη φετινή Ημέρα της Εσπεράντο στις 26 Ιουλίου, να μάθεις Εσπεράντο απλά για να μάθεις ακόμα μια γλώσσα, παρότι αυτή είναι σχετικά εύκολη, αλλά για να κατανοήσεις τι είναι η γλωσσική διάκριση, ποιος την ασκεί, και πώς μπορούμε να την ξεπεράσουμε μέσω της ισότιμης επικοινωνίας.